

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู

สหวิทยาเขตเมืองปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

**Desirable Characteristics of the School Administrators as Perceived
by Teachers in the Mueng Prakan United Campus Group
Samutprakan Province**

สายัณห์ แจ็ดทอง และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Sayan Jadthong and Pavidha Tharasrisutti

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: j0849330273@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สหวิทยาเขตเมืองปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จากการเปิดตาราง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 151 คน เป็นวิจัยเชิงสำรวจแล้วใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติการทดสอบค่าที่ (t - test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบ ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณลักษณะอันพึงประสงค์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

This research aims to study and compare the desirable characteristics of school administrators as perceived by the teacher United Campus, city fortifications. Samut Prakan Province Classified by educational background and work experience The sample group used in this research was teachers who served at United Campus Muang Prakan School. Samut Prakan Province From the open tables, the sample size of 151 people was surveyed. Then using a simple random (profile Simple ordinary random Sampling) The instruments used in this study was a questionnaire (Questionnaire) Scale Evaluation (Tours Rating the Scale), 5 level defined by the concept, with the index of consistency (the IOC) since. 80 to 1.00 and reliability 0.95 statistics used in research. Data analysis is a mean () and standard deviation (the SD) statistical test (t - Test) and tests , ANOVA (One - Way ANOVA)

The research results were found that Teachers are perceived to desirable characteristics of school administrators United Campus, city fortifications. Samut Prakan Province The overall and the aspects are at a high level. And comparison results Teachers with educational background And work experience, as well as the recognition of the desirable attributes of executive education United Campus, city fortifications. Samut Prakan Province Overall and each aspect was no different.

keywords: Desirable Characteristics; School Administrators

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบท (Context) หลากหลายส่วนนั้น เปรียบได้กับผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่จะทำหน้าที่สำคัญให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นศักยภาพ คุณภาพ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาแห่งนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้างานไม่ว่าจะในหน่วยงานใดย่อมมีบทบาทหน้าที่ ที่เป็นผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานเป็นอย่างยิ่ง และในบางครั้งการจืดจาง อาจจะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้าง แต่อาจได้ผลลัพธ์ของงานที่มีประสิทธิภาพสูงได้ หากผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีต่อครูในสถานศึกษา (บุษบา คำนนท์, 2559 : ออนไลน์)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและสามารถทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จ ตามต้องการและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทางด้านบุคลิกภาพ ความสามารถในการบริหารงานด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงมีภาวะผู้นำสูง ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา และมีความเป็นประชาธิปไตย หากผู้บริหารมีคุณลักษณะหรือความสามารถที่เหมาะสม ก็จะได้รับยอมรับและความร่วมมือร่วมใจจากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

รวมทั้งชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา (ฐาภรณ์ ทัศนาลี, 2562 : 223 – 225)

ซึ่งภาพลักษณ์ในเรื่องของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันนั้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ แต่ในปัจจุบันพบว่าผู้บริหารสถานศึกษายังคงมีปัญหา เรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ 4 ด้านประกอบด้วย 1. ด้านความสามารถทางสติปัญญา 2. ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ 3. ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ 4. ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ซึ่งจากปัญหาทั้ง 4 ด้านดังกล่าวข้างต้นนี้ อาจทำให้มีผลกระทบต่อภาพลักษณ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงมีผลกระทบต่อองค์การไม่มากนักน้อย ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาอิสระจึงสนใจที่จะศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปรางค์กู่ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางค์กู่ ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีเลิศและเป็นที่ยอมรับของครู

วัตถุประสงค์การวิจัย

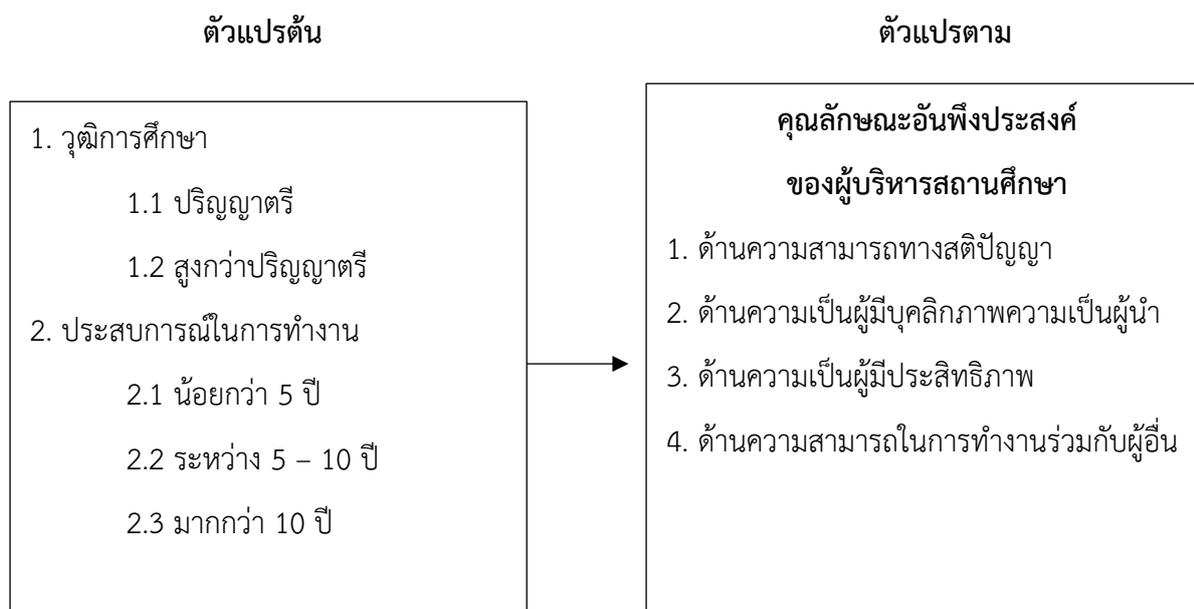
1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปรางค์กู่ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปรางค์กู่ จังหวัดสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปรางค์กู่ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีประชากรเป็นครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตเมืองปรางค์กู่ จำนวน 251 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion, and Morrison (2011 : 147) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 151 คน เมื่อได้ขนาดของกลุ่มวิจัยแล้วผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random Sampling) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดตามแนวความคิดของ Likert (1961 : 74) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่

.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1990 : 201 – 204) มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 151 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปรางกร รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปรางกร ในภาพรวมและรายด้าน

(n=132)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความสามารถทางสติปัญญา	4.15	0.70	มาก
2. ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความ เป็นผู้นำ	4.16	0.64	มาก
3. ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ	4.16	0.52	มาก
4. ด้านความสามารถในการทำงานร่วม กับผู้อื่น	4.08	0.45	มาก
ภาพรวม	4.07	0.93	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ ได้ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านความสามารถทางสติปัญญา ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน รายละเอียดดังตาราง 2 และ 3

ตาราง 2 การเปรียบเทียบต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. ด้านความสามารถทาง สติปัญญา	4.12	0.71	4.31	0.62	-1.25	0.21
2. ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ	4.15	0.62	4.19	0.75	-0.29	0.77
3. ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ	4.14	0.51	4.26	0.56	-1.13	0.26

4.ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.07	0.45	4.13	0.44	-0.66	0.51
ภาพรวม	4.02	0.93	4.27	0.92	-1.23	0.22

*p < .05

จากตาราง 2 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน			F	p
	น้อยกว่า 5 ปี \bar{X}	ระหว่าง 5-10 ปี \bar{X}	มากกว่า 10 ปี \bar{X}		
1. ด้านความสามารถทางสติปัญญา	4.05	4.04	4.24	1.37	.25
2. ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ	4.10	4.33	4.08	2.39	.09
3. ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ	4.11	4.18	4.16	0.15	.85
4. ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.06	4.13	4.05	0.48	.61
ภาพรวม	4.00	4.09	4.07	0.06	.93

จากตาราง 3 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ครูมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคปัจจุบันเป็นผู้บริหารยุคใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์สูงในด้านการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ มีคุณสมบัติที่โดดเด่น และเหมาะสมต่องานที่รับผิดชอบ นั่นคือผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์สูง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสมรรถนะทางการบริหารจึงจะบริหารงานได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับภารกิจ และนโยบาย อีกทั้งโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางค์ เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่และมีอัตราการแข่งขันเข้าเรียนสูง สมรรถนะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังคมมีความคาดหวังว่าต้องสูงด้วยเช่นเดียวกัน เพื่อนำพาสถานศึกษา ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ รวมทั้งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันนี้ก็คือ ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจะสามารถบริหารสถานศึกษา ให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสากล ดังนั้นผู้นำนายปัจจุบัน จึงต้องมีการบริหารแบบกระจายอำนาจและบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภมาส วิสัยนาม (2560 : 18) กล่าวว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายที่เน้นการพัฒนาการศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการจัดการศึกษาผ่านทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ และเพื่อให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปฏิรูปการศึกษา ในการศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่สถานศึกษาที่มีคุณภาพสูง และการสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพข้าราชการครู ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ รวมทั้งประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษา และการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงทำให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสมกับตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านความสามารถทางสติปัญญา ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพในความเป็นผู้นำ ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมดนี้ มีความสำคัญ และสอดคล้องกับ ชยาภรณ์ จันท และหิรัญ ประสารการ (2560 : ออนไลน์) กล่าวว่าจากผลการศึกษาที่พบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพังงาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นผลเนื่องมาจาก คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้จะต้องมีใบประกอบวิชาชีพการบริหารการศึกษา และใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันครุสภา (2555) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ 1) มาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.1 ด้านความสามารถทางสติปัญญา พบว่าครูมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางค์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน เป็นผู้บริหารยุคเทคโนโลยีดิจิทัล จึงมีการศึกษาเรียนรู้ใน

เรื่ององค์ความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอโดยมีการศึกษาอบรม พัฒนาตนเอง ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดทักษะและกระบวนการทางการบริหาร สร้างความร่วมมือกับ ทุกฝ่ายและช่วยเหลือและสนับสนุนบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆโดยเน้นทักษะทางด้านสติปัญญา เพื่อให้ผู้บริหาร สถานศึกษาจะได้มีวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สุพี โสมโสภา (2560 : 35) พบว่าด้านวิสัยทัศน์และสติปัญญาโดยภาพรวม มีคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ของครูอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสามารถกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับ พระมหาวัชรพงษ์ สอนมณี และทัศนีย์ จะ สุวรรณ (2563 : ออนไลน์) กล่าวว่า ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นผู้มีความสำคัญ อย่างยิ่งที่จะขับเคลื่อนองค์กรในเรื่องของการบริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหาร สถานศึกษาจึงมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน นอกจากนั้นต้องสร้างความร่วมมือกับ ทุกฝ่ายและช่วยเหลือและสนับสนุนบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆเพื่อจะได้นำความรู้มาร่วมกันพัฒนา องค์กรให้ก้าว ไปสู่ความสำเร็จ ที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาเองก็ต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อการบริหารสถานศึกษา มีความ อดทนเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความสามารถที่ดีและมีคุณลักษณะที่โดดเด่นในการบริหารจัดการองค์กร

1.2 ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ พบว่า ครูมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามี การพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของตนเองอยู่เสมอ ประกอบด้วย ความสามารถในการครองตน ครองคน และครองงาน มีการพัฒนาโดยการฝึกอบรม ฝึกฝน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นผู้ใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ กล้าตัดสินใจในการบริหารงาน แต่งกาย สุภาพ อีกทั้งยังต้องมีสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตที่ดี การพัฒนาบุคลิกภาพกับการสร้างความสำเร็จในชีวิต จึงเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับ บุชบา คำนนท์ (2559 : ออนไลน์) พบว่า ด้าน บุคลิกภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ต้องฝึกฝน ตนเองอยู่เสมอโดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพ ต้องมีความใส่ใจและมีการพัฒนาโดยการฝึกอบรม ฝึกฝนอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นผู้ใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะ กล้าตัดสินใจในการบริหารงาน แต่งกายสุภาพ อีกทั้งยังต้องมีสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตที่ดี และสอดคล้องกับ นันทศักดิ์ สุขโข (2560 : ออนไลน์) กล่าว ว่า จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามความคิดเห็นของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า

ครูผู้สอนมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถทางการมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

1.3 ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ พบว่า ครูมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการค้นคว้าหาความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาบริหารสถานศึกษาจนเกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายขององค์กร เพื่อการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น เข้าร่วมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเอง และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมถึงการสังเคราะห์และประมวลผลความรู้ใหม่เพื่อนำไปประยุกต์และปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พรหมพิริยะ พนาสนธิ์ และกรปภา เจริญชันษา (2562 : ออนไลน์) พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอนของโรงเรียน ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ต่อคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของการบริหารสถานศึกษาโดยเน้นใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาบริหารสถานศึกษาจนเกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ อนุสรณ์ นามประดิษฐ์ และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ (2559 : ออนไลน์) กล่าวว่าจากผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางการบริหารกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีทักษะทางการบริหารและความรู้ทางการบริหารด้วย

1.4 ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น พบว่า ครูมีการรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน โดยให้เกียรติและยกย่องผู้ร่วมงาน คณะครูมีส่วนร่วมในวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ อีกทั้ง ผู้บริหารสร้างมิตรภาพและรักษาสัมพันธภาพในองค์กรอย่างยั่งยืน การประสานงานกับครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรอื่นๆจนเกิดความร่วมมือด้วยดีในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการดึงศักยภาพของผู้ร่วมงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา และเพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้บริหารในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรีดา ทองมา และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2562 : ออนไลน์) พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเรียง ตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีใจกว้าง ผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกียรติและยกย่องผู้ร่วมงาน และผู้บริหาร

นอกจากนี้ผู้บริหารให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเท่าเทียมกันจึงทำให้ครูมีการรับรู้ที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สุทธศยา สุขสำราญ (2561 : 4) พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาระนอง สู่ศตวรรษที่ 21 จำแนกตามระดับการศึกษา ทั้งด้านรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การปฏิบัติงานของผู้บริหารจำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพกำหนดในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาพ.ศ. 2542 และตามข้อ บังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ทำให้ผู้บริหารในฐานะเป็นผู้ที่มีอำนาจและเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดในสถานศึกษา ได้นำแนวคิดสมรรถนะมาปรับใช้ในการบริหารงานของตนเองตามแนว ทางปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้านของกระทรวงศึกษาธิการ 1) การปฏิรูปสถานศึกษา 2) การปฏิรูปครู 3) ปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน และ 4) ปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา ผู้บริหารจึงเป็นที่ยอมรับของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา โดยการนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติ รวมทั้งศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2545) มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับต่อผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งรวมทั้งครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้เป็นอย่างดีและเป็นที่ยอมรับ โดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้และความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นที่ปรึกษาคอยแนะนำในการปฏิบัติงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อผู้บริหารและครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญชนก คงเมือง (2560 : บทคัดย่อ) พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความ คิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สุทธิเทพ ช่อปทุมศิริกุล (2559 : ออนไลน์) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้บริหารสามารถให้คำปรึกษาและช่วยเหลือดูแลครูและบุคลากรทางการศึกษา และชุมชนได้อย่างทั่วถึง มีวิธีการบริหารที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทต่าง ๆ จึงจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากสิ่งที่ได้จากงานวิจัย

1. ด้านความสามารถทางสติปัญญา ผู้บริหารจะต้องมีความละเอียดรอบคอบต่อการมอบหมายงาน โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ของภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จต่อสถานศึกษา

2. ด้านความเป็นผู้มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดีในทุกสถานการณ์ เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงองค์กร ไปในทางที่ดีและกล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้ารับผิดชอบต่อการบริหารงานที่เกิดขึ้น

3. ด้านความเป็นผู้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะและการบริหารจัดการองค์กรที่บรรลุผลสำเร็จ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน

4. ด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้บริหารควรยกย่องครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนที่มีผลงานโดดเด่น มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้ม แจ่มใส สนุกสนาน และเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าพบได้ทุกเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ หรือตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อที่จะได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ศุภมาส วิสัยนาม. (2560). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

บุษบา คำนนท์. (2559). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/57920507.pdf

- ชยาภรณ์ จันโท และหิรัญ ประสารการ. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pkrujo/article/view/243027>
- สุพี โสมโสภา. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ของครูกลุ่มโรงเรียนสรรคบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ฐากร ทศมาลี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พระมหาวัชรพงษ์ สอนมณี และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/article/view/244043>
- พรหมพิริยะ พนาสนธิ และกรปภา เจริญชันษา. (2562). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา ในอำเภอเมืองฯ จังหวัดฉะเชิงเทรา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: [file:///C:/Users/USER/Downloads/212166-Article%20Text-669915-1-10-20190828%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/USER/Downloads/212166-Article%20Text-669915-1-10-20190828%20(2).pdf)
- อนุสรณ์ นามประดิษฐ์ และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์. (2559). ทักษะทางการบริหารกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/jtermutt/article/view/182410/129129>
- พัชรีดา ทองมา และพิมล เพชรสมบัติ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.research.rmutt.ac.th/?p=19174>
- ชานนุช กิจบรรทัด. (2561). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ ครู ผู้ สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.graduate.ubru.ac.th/ubru-journal/assets/onlinefile/1529812417.pdf>

- สุนิสา ชาวประชา. (2559). การศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเครือข่าย การศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/57950053.pdf
- นันทภัก สุขโข. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามความคิดเห็นของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: http://libdoc.dpu.ac.th/mtext/thesis/zipf/Nanthaphak_S.pdf
- สุทธิเทพ ช่อปทุมศิริกุล. (2559). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2563. แหล่งที่มา: <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/489/Sutthithev%20Chopathumsirikul.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- ฉันทชนก คงเมือง. (2560). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทฤศยา สุขสำราญ. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง สู่ศตวรรษที่ 21. งานนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.